การออกแบบและพัฒนาของที่ระลึกชุมชนกุฎีจีนโดยใช้ลวดลายจากสถาปัตยกรรม

KUDICHIN COMMUNITY SOUVENIR DESIGN AND DEVELOPMENT BY USING ARCHITECTURAL PATTERN

[1]กฤษฎิ์จพัฒน์ รักสัจจะ, [2]นพดล อินทร์จันทร์ และ [3]อภิชญา อังคะวิภาต

[1]Kritjaphat Raksatcha, [2]Noppadol Inchan and [3]Apichaya Aungkavipart

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประเทศไทย

Srinakharinwirot university, Thailand

[1]earthkhitijaphat@hotmail.com

Received: May 31, 2023; **Revised**: July 25, 2023; **Accepted**: August 31, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการออกแบบของที่ระลึกจากศิลปะลวดลายสถาปัตยกรรมในชุมชนกุฎีจีน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ใหญ่บ้านและประชาชนในชุมชน นักท่องเที่ยวในชุมชนกุฎีจีน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ รวม 110 คน โดยการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์เชิงลึกในค้นหาอัตลักษณ์และและใช้แบบสอบถามความต้องการในลวดลายของที่ระลึกชุมชนกุฎีจีน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนบริเวณกุฎีจีนและพื้นที่เป็นอัตลักษณ์โดดเด่นอยู่สองประการ คือ ด้านประวัติศาสตร์และด้านความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า สถาปัตยกรรมชุมชนกุฎีจีนที่ได้รับการยอมรับ ประกอบด้วย เจดีย์วัดประยุรวงศาวาส ศาลเจ้าเกียนอันเกง โบสถ์ซางตราครู้ส มัสยิดคลองบางหลวง และวัดกัลยาณมิตร ในด้านการออกแบบและพัฒนาลวดลายจากสถาปัตยกรรมในชุมชนกุฎีจีน พบว่า เทคนิคเส้นร่างเค้าโครงมีความถี่มากที่สุด ร้อยละ 77.8 โทนสีที่ได้รับความนิยมคือ สีส้ม สีเทาเข้ม สีเทา สีเทาอ่อน และสีส้มเหลือง รูปแบบของที่ระลึกมาที่สุดคือ การใช้ลวดลายวัดประยูร คิดเป็นร้อยละ 55 จากการศึกษาข้างต้น สามารถนำไปพัฒนาการออกแบบของที่ระลึกในสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นต่อไป

คำสำคัญ : สถาปัตยกรรม, ของที่ระลึก, ชุมชนกุฎีจีน

---

[1]นิสิตปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การออกแบบเพื่อธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

[2]ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

[3]อาจารย์ ดร. วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Abstract

This qualitative research aimed to design guidelines for architectural souvenirs in the Kudi Chin community. There were 3 groups of total 110 samples, consisting of the village headman and people in Kudi Chin community, tourists and design experts. The study process included studying relevant literature, in-depth interviews on identifying and using a questionnaire on the needs of Kudi Chin community souvenir patterns. The statistics used were frequency, percentage, mean, deviation and content analysis. The results of the study founded that the community in the Kudi Chin area and the area had two outstanding identities in the historical aspect and the diversity of ethnic groups. According to in-depth interviews, it was found that the architecture of the Kudi Chin community that has been accepted includes the pagoda of Wat Prayurawongsawat, Kian An Keng Shrine, Santa Cruz Church, Khlong Bang Luang Mosque and Kalayanamit Temple. In terms of design and development of architectural patterns, it was found that the contour technique had the highest frequency, 77%. The popular color tones are orange, dark grey, gray, light grey, and orange-yellow. The pattern of souvenirs most often was the use 55 % of Wat Prayun patterns. It can be used to develop the design of souvenirs in tourist attractions in other areas.

Keywords: Kudichin community, souvenir, architectural

บทนำ

ชุมชนกุฎีจีน ถือเป็นชุมชนเก่าแก่มีอายุถึง 200 ปี ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาติดสะพานพุทธ ฝั่งกรุงธนบุรี ชุมชนแห่งนี้มีเอกลักษณ์วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ทั้งชาวพุทธ คริสต์และอิสลาม มีเอกลักษณ์ที่หลากหลายด้าน เช่น การค้าขายของชาวจีนที่อาศัยอยู่ในชุมชนกุฎีจีน มีบรรยากาศแบบร่วมสมัยที่ผสมผสานทั้งเก่าและใหม่ได้อย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะด้านสถาปัตยกรรมและความเชื่อ (จิราภรณ์ มาตังคะ, 2550)

“โบสถ์ซางตาครูส (วัดกุฎีจีน)” ซึ่ง ซางตาครูส เป็นภาษาโปรตุเกสแปลว่า กางเขนศักดิ์สิทธิ์ โบสถ์ซางตาครูสเป็นโบสถ์คาธอลิกเก่าแก่ที่ถูกสร้างขึ้น ในปี พ.ศ. 2313 โดยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้พระราชทานที่ดินเพื่อสร้างวัดแห่งนี้แก่ชาวโปรตุเกส แต่เดิมเป็นไม้สักทั้งหลังแต่ถูกไฟไหม้จึงได้รับการบูรณะใหม่โดยมีโครงสร้างเป็นปูน สถาปัตยกรรมเด่นของเป็นแบบเรอเนสซองส์ผสมนีโอคลาสสิก ส่วนยอดโดมสีแดงนั้นมีความเด่นเป็นสง่า มีรูปร่างคล้ายคลึงกับโดมของมหาวิหารฟลอเรนซ์ ประเทศอิตาลี (กษมา เกาไศยานนท์,2539) ด้านความสำคัญทางสถาปัตยกรรมที่มีความผสมผสานชุมชนกุฎีจีนจึงมีเอกลักษณ์วัฒนธรรมความเป็นอยู่ หลากหลายด้าน มีสถานที่สำคัญด้านสถาปัตยกรรมหลายแห่ง เช่น วัดประยูร โบสถ์เซนตราครู้ส ศาลเจ้าเกียนอันเกง มัสยิดคลองบางหลวง วัดกัลยาณมิตร

เห็นได้ว่ามีหลายชาติพันธุ์ ทั้งไทย จีน อิสลาม ฝรั่ง จึงทำให้เห็นถึงความสำคัญทางด้านศิลปะลวดลายต่างในสถาปัตยกรรมของชุมชนกุฎีจีนที่สามารถหยิบมาพัฒนาเป็นของที่ระลึกให้แก่ชุมชนกุฎีจีน (อมรา พงศาพิชญ์,2543)

จากเอกลักษณ์ที่โดดเด่นนี้ ทำให้มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวที่ชุมชนแห่งนี้และซื้อของฝากกลับไปเป็นที่ระลึก แต่เนื่องด้วยบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ยังคงบรรจุในถุงพลาสติกใส่ที่ไม่มีลวดลาย และมีเพียงโลโก้สติกเกอร์ติดอยู่บนซองด้านหน้าของขนม และปิดซองด้วยเครื่องรีดร้อน มี จำหน่ายทั้งภายในและภายนอกของชุมชน จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลของชุมชนกุฎีจีนได้พบปัญหาหลัก ๆ คือ บรรจุภัณฑ์ไม่มีรายละเอียดของผลิตภัณฑ์และไม่มีลวดลายกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ ทำให้ผลิตภัณฑ์ขาดความน่าสนใจและไม่เป็นที่จดจำของผู้บริโภค อีกทั้ง ผู้บริโภคมีความต้องการบรรจุภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560) ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นโอกาสในการทำของที่ระลึกเพื่อส่งเสริมนักท่องเที่ยว โดยเห็นว่าสถานที่ในชุมชนกุฎีจีนมีความน่าสนใจอย่างมากมีสถานที่สำคัญด้านสถาปัตยกรรมต่าง แต่กลับไม่ได้รับความสนใจและถูกปล่อยให้เก่าตามกาลเวลา ผู้วิจัยจึงเกิดอยากนำสิ่งเก่าที่มีคุณค่ามากระตุ้นและสร้างสรรค์ให้เกิดเอกลักษณ์ใหม่ ๆ โดยนำมาออกแบบพัฒนาให้ผู้คนเห็นถึงคุณค่าของชุมชนและวัฒนธรรม

ดังนั้น การศึกษาการออกแบบและพัฒนาของที่ระลึกชุมชนกุฎีจีนโดยใช้ลวดลายจากสถาปัตยกรรม จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสร้างรายได้แก่ชมชุนแห่งนี้ และสร้างอัตลักษณ์ในการเป็นที่ท่องเที่ยวเกิดการส่งเสริมแก่วิสาหกิจเกิดการกระจายรายได้สู่ประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. แนวทางการออกแบบของที่ระลึกจากศิลปะ ลวดลายสถาปัตยกรรมในชุมชนกุฎีจีน
2. ออกแบบแบรนด์สินค้าและของที่ระลึกจากสถาปัตยกรรมภายในชุมชนกุฎีจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ การสอบถามข้อมูลจากผู้ใหญ่บ้านชุมชนกุฎีจีน กลุ่มนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนกุฎีจีน และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบสินค้าวัฒนธรรมชุมชน โดยในการศึกษามี 3 กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การกำหนดตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คือ

- กลุ่มผู้ใหญ่บ้านและคนในชุมชนกุฎีจีน จำนวน 7 คน
- กลุ่มนักท่องเที่ยวในชุมชนกุฎีจีน จำนวน 100 คน
- กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก รายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 คือแบบสอบถามกลุ่มผู้นำในชุมชนกุฎีจีนและคนในชุมชนกุฎีจีน ประกอบด้วยด้านของที่ระลึก ด้านรูปแบบผลงาน สี และตัวอักษร จำนวน 3 ข้อ

ข้อที่ 1 รูปแบบผลงานแบบใดเหมาะแก่การนำไปทำของที่ระลึกชุมชนกุฎีจีน 3 ตัวเลือก คือ 1) กระเบื้องโมเสก 2) เทคนิคเส้นร่างเค้าโครง 3) Woodcut

ข้อที่ 2 สีที่เหมาะแก่การนำไปใช้ทำของที่ระลึกชุมชนกุฎี แบบเลือกตอบได้แก่ สีจากวัดประยูร สีศาลเจ้าเกียนอันเกง และสีจากโบสถ์ซางตราครู้ส

ข้อที่3 ตัวอักษรรูปแบบใดเหมาะแก่การนำไปใช้ทำของที่ระลึก

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวในชุมชนกุฎีจีน ด้านความนิยมรูปแบบของที่ระลึกว่ารูปแบบใดควรนำมาสร้างเป็นของที่ระลึกให้แก่ชุมชนกุฎีจีนมากที่สุดก่อนนำมาออกแบบ

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์นักออกแบบ 3 ท่าน เพื่อนำสิ่งที่ออกแบบมาปรับปรุง และนำมาพัฒนาของที่ระลึกชุมชนกุฎีจีน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล **จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาของที่ระลึกชุมชนกุฎีจีนโดยใช้ลวดลายจากสถาปัตยกรรม สรุป วิเคราะห์และนำเสนอในเชิงพรรณนา**

ผลการวิจัย

1. ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ชาติพันธุ์ มีการผสมผสานทางด้านวัฒนธรรมและศาสนาทั้งหมด4ศาสนา ได้แก่ พุทธ คริสต์ อิสลาม จีน ชุมชนกุฎีจีน ชุมชนเก่าแก่อีกแห่งหนึ่งของจังหวัดกรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งธนบุรี (อรวรรณ หงษ์ประชา,2559) ประกอบไปด้วย 6 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนวัดกัลยาณมิตร ชุมชนกุฎีจีน ชุมชนวัดประยุรวงศ์ ชุมชนกุฎีขาว ชุมชนบุปผาราม และชุมชนโรงคราม เมื่ออดีตหลังจากพระเจ้าตากสินได้ทรงสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานีแล้ว จึงได้ประกาศพระราชทานพระบรมราชาอนุญาตให้มีการสร้างที่ดินให้แก่ประชาชน เพื่อสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย จึงมีการเข้ามาตั้งรกรากของแขกมุสลิมและฝรั่ง โดยเฉพาะฝรั่งโปรตุเกสที่ได้เข้ามาช่วยร่วมทำศึกสงครามกับกองทัพ จนเกิดเป็นชุมชนกุฎีจีนขึ้นมา (อมรา พงศาพิชญ์,2543)

ชุมชนบริเวณกุฎีจีนและพื้นที่เกี่ยวเนื่องมีจุดแข็งเป็นอัตลักษณ์อันโดดเด่นอยู่สองประการ คือ ด้านประวัติศาสตร์และด้านความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของย่านกุฎีจีนเริ่มจากการรวมตัวของชุมชนมื้อแรกตั้งแต่ราชธานีใหม่ภายหลังจากที่กรุงศรีอยุธยาเสียให้แก่พม่า ผู้คนพากันอพยพลงมาทางใต้และบางส่วนได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณที่เรียกว่าบางกอกสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชโปรดเกล้าฯ ให้ชาวจีนจากกรุงศรีอยุธยามาตั้งบ้านเรือนอยู่เหนือคลองกุฎีจีน ส่วนชาวคริสต์และชาวโปรตุเกสให้อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตกที่วัดซางตาครู้ส ย่านกุฎีจีนจัดเป็นชุมชนขนาดใหญ่ในสมัยธนบุรีและเป็นชุมชนเก่าแก่ในสมัยรัตนโกสินทร์ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ,2547)

ด้านสถาปัตยกรรม มีการผสมผสานหลากหลายศาสนา พุทธ มหายาน คริสต์ อิสลาม โดยจากภาพจิตกรรมของวัดกัลยาที่มีการสื่อสารและเล่าเรื่องราววัฒนธรรมมนุษย์กับสายน้ำ มีการค้าขายแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจากสายน้ำตั้งแต่ อดีตจนถึงปัจจุบัน(กองบรรณาธิการศิลปวัฒนธรรม,2566) และจากการท่องเที่ยวทำให้เห็นว่าในชุมชนยังมีการทำขนมฝรั่งกุฎีจีนโดยใช้วัตถุดิบที่ผสมผสาน และยังมีการทำหมูกระปุกออมสินสีแดงที่นิยมกันในประเทศจีนจนถึงปัจจุบัน 2023

จึงเห็นได้ว่า ในชุมชนกุฎีจีนมีวัฒนธรรมในชุมชนที่มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมหลายศาสนา มีประเพณีความเชื่อที่แตกต่างกัน แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ในพื้นที่ชุมชนกุฎีจีนยังคงความเป็นวัฒนธรรมแบบดั่งเดิมจากรุ่นสู่รุ่น (อุดร หลักทอง,2558) แต่อาจมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยที่พัฒนาตามบริบทของเมือง แต่ยังขาดผู้คนที่ให้ความสำคัญของชุมชนกุฎีจีนที่เป็นย่านประวัติศาสตร์ริมน้ำเจ้าพระยา ในอดีตจนถึงปัจจุบัน 2023 เมื่ออดีตมีการค้าขายโดยเรือสำเภา และมีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นศูนย์กลางในการทำการค้าจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีน จากผู้วิจัยมองว่าชุมชนกุฎีจีนสามารถกระตุ้นการท่องเที่ยวและหารายได้ จากนักท่องเที่ยวที่ผ่านมาทั้งไทยและต่างประเทศเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศไทยไปในตัว และทำให้เกิดเป็นแลนมาร์ค (land mark) แห่งใหม่

สัมภาษณ์เชิงลึก ค้นพบว่ามีสถาปัตยกรรม ภายในชุมชนกุฎีจีนที่มีชื่อเสียง ทั้งหมด 5 สถานที่ ได้แก่ 1) เจดีย์วัดประยุรวงศาวาส 2) ศาลเจ้าเกียนอันเกง 3) โบสถ์ซางตราครู้ส 4) มัสยิดคลองบางหลวง และ 5) วัดกัลยาณมิตร โดยสถาปัตยกรรมในชุมชนกุฎีจีน 5 สถานที่กล่าวมานั้นได้รับการยอมรับจากสถาบันยูเนสโก้ทางด้านสถาปัตยกรรมวัดประยูรให้ยอดเจดีย์กลับมาตั้งตรงเหมือนเดิม (พระพรหมบัณฑิต. (ประยูร ธมฺมจิตฺโต),2557

และโบสถ์เซนตราครู้สคือโบสถ์คริสต์แห่งแรกที่มีการจัดตั้งทำหนังสือคำสอนศาสนาคริสต์และการพิมพ์แห่งแรกในประเทศไทย ส่วนวัดจีน ศาลเจ้าเกียนอันเกงได้รับการยอมรับการอนุรักษ์งานแกะสลักไม้ที่สมบูรณ์ที่สุดจากสถาปนิกสยามในพระราชอุปถัมภ์ซึ่งผู้วิจัยจะนำสถานที่ทั้ง 5 สถานที่มาทำการวิเคราะห์และออกแบบเพื่อหาอัตลักษณ์ในลำดับต่อไป

2. การออกแบบและพัฒนาลวดลาย

ออกแบบแบบสอบถามเพื่อหาอัตลักษณ์จากสถาปัตยกรรมในชุมชนกุฎีจีน เทคนิคเส้นร่างเค้าโครง 77.8% กระเบื้องโมเสก 11.1% Woodcut 11.1% โดยจากการสอบถามโดยส่วนใหญ่เลือกการร่างรูปแบบตามโครงสร้างสถาปัตยกรรมจะทำให้ผู้คนเข้าใจรูปร่างของสถานที่นั้นๆ มากกว่าที่จะนำไปร่างแบบดัดแปลงตัดทอนรูปทรงไปจากเดิม ซึ้งถ้านำไปใส่ในของที่ระลึกจะทำให้ผู้คนที่มองผ่านมารู้สึกเกิดตั้งคำถามว่าไปเที่ยวไหน ที่ไหนแล้วอยากจะมาท่องเที่ยวในชุมชนกุฎีจีนผ่านตัวของที่ระลึก

โทนสี สีที่นำมาจากวัดประยูร 50% จำนวน 5 สี ได้แก่ สีส้ม สีเทาเข้ม สีเทา สีเทาอ่อน และสีส้มเหลืองทอง โดยผู้วิจัยจะนำสีเหล่านี้ใช้ในการออกแบบของที่ระลึกชุมชนกุฎีจีน

ตัวอักษรที่ได้รับความนิยม ตัวพิมพ์แบบมีหัว 77.8% เลือกตัวพิมพ์แบบมีหัวใช้กับพิธีการคนในชุมชนค่อนข้างยังยึดติดกับความเข้าใจและตรงไปตรงมาของรูปแบบแนวการเขียนหนังสือไทยแบบมีหัวเพื่อต้องการสื่อแบบพิธีการไม่ให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบไปในแบบสากล เพราะอาจจะเป็น

การบิดเบือนภาษาแล้วดูแบบไม่เป็นพิธีการ จึงต้องการให้แสดงเอกลักษณ์ของความเป็นไทยแบบดังเดิมอยู่

3. การออกแบบของที่ระลึกชุมชนกุฎีจีน

รูปแบบของที่ระลึกที่ได้รับความนิยมจากการสอบถาม พบว่า การออกแบบโดยใช้เทคนิคที่มาจากวัดประยูร สี การวาดตามโครงสร้าง มีความนิยมระดับดีมาก 55% รองลงมาได้แก่ การออกแบบโดยใช้เทคนิคที่มาจากวัดประยูร สี การวาดตามโครงสร้าง มีความนิยมระดับดีมาก 54% และการออกแบบโดยใช้เทคนิคที่มาจากศาลเจ้าเกียนอันเกง สี ภาพแกะสลักไม้ Woodcut มีความนิยมระดับดี 46%

จากนั้นนำแบบที่ได้จากการสำรวจนั้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านทำการตรวจสอบด้านการออกแบบ จนได้ผลิภัณฑ์ของที่ระลึก ดังนี้

ของที่ระลึกวัดประยุรวงศาวาส

ของที่ระลึกวัดกัลยาณมิตร

ของที่ระลึกโบสถ์เซนตราครูส เจ้าเกียงอันเกง

ของที่ระลึกมัสยิดบางหลวง

จากการศึกษา พบว่า รูปแบบที่ใช้ในการออกแบบของที่ระลุกคือแบบเส้นร่าง เค้าโครง โทนสี สีที่นำมาจากวัดประยูร และมีตัวพิมพ์แบบมีหัวของตัวอักษร

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาการออกแบบและพัฒนาของที่ระลึกชุมชนกุฎีจีนโดยใช้ลวดลายจากสถาปัตยกรรมชุมชนกุฎีจีน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ด้านการออกแบบของที่ระลึกจากสถาปัตยกรรมชุมชนกุฎีจีน

ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบของที่ระลึกชุมชนกุฎีจีนโดยใช้ลวดลายจากสถาปัตยกรรม ได้มีการทำแบบสอบถามจากผู้คนในชุมชนกุฎีจีน ด้านรูปแบบผลงานได้บทสรุปมาเป็นรูปแบบการวาดตามโครงสร้างสถาปัตยกรรม โดยผู้คนให้คำอธิบายว่าการร่างเส้นตามสถานที่จริงทำให้การสื่อสารภาพวาดออกมาได้อย่างตรงไปตรงเหมือนสถานที่จริง แตกต่างจากการออกแบบตัดทอนทำให้ผู้คนที่มองงานออกแบบแล้วอาจไม่เข้าใจถึงสถานที่นั้น และทำให้เกิดไม่สนใจในงานออกแบบ (ปัทมา กระแสเสวตร, จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง และ อุดมศักดิ์ สาริบุตร,2558)

ต่อมาผู้วิจัยได้สอบถามด้านสี และได้ข้อสรุปจากผู้คนมาว่าที่เลือกสีจากวัดประยูรวงศาวาส เพราะว่าเป็นสถานที่ในชุมชนกุฎีจีน ที่มีชื่อเสียงระดับโลกเพราะได้รับรางวัลจากองกรณ์สหประชาชาติยูเนสโก้ (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ,2561) และเป็นจุดเด่นทางสายตาที่ผ่านไปย่านชุมชนกุฎีจีนแล้วเห็นยอดเจดีย์เป็นอันดับแรก และทำให้นึกถึงชุมชนกุฎีจีนที่ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยา จากนั้นได้สอบถามด้านตัวอักษร พบว่ามีคนสนใจตัวอักษรแบบมีหัวให้คำอธิบายว่าต้องการที่จะอนุรักษ์ความเป็นไทยอ่านเข้าใจง่ายเหมาะแก่การนำไปใช้ทางพิธีการและมีความเรียบร้อยสง่างาม

แบบไทย(ชัชพงศ์ ตั้งมณี และ ณัฐพล อัสสะรัตน์,2539) พอได้ข้อมูลทั้งหมดมาแล้วผู้วิจัยได้ทำการออกแบบของที่ระลึกชุมชนกุฎีจีนโดยใช้ลวดลายจากสถาปัตยกรรมตามรูปแบบจากแบบสอบถามจนเสร็จสมบูรณ์

2. ด้านของที่ระลึก

จากการศึกษาหาข้อมูลในชุมชนกุฎีจีนด้านของที่ระลึก ผู้วิจัยสังเกตเห็นของที่ระลึกในชุมชนกุฎีจีนที่แสดงเอกลักษณ์ออกมายังไม่ชัดเจนถึงชุมชนกุฎีจีน (จุฬาลักษณ์ จารุจุฑารัตน์ และวงศ์ทอง เขียนวงศ์, 2560)เช่นรูปไก่ จากการศึกษาข้อมูลมา สัตว์พวกนี้ในสมัยโบราณได้ติดมากับเรือสำเภาส่งสินค้าจากต่างประเทศ เพื่อใช้ในการดำรงค์ชีพของคนบนเรือระหว่างการเดินทางข้ามน้ำข้ามทะเลมายังประเทศไทย จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ไม่พบเห็นไก่สักตัว จึงทำให้หันกลับมามองจุดเด่นในรูปแบบอื่นคือด้านสถาปัตยกรรม ที่แสดงสัญลักษณ์จุดเด่นจากสายตาจากผู้ที่ผ่านไปมาได้ว่าสถานที่นี้คือชุมชนกุฎีจีน ซึ่งในชุมชนกุฎีจีนมีสถานที่ขึ้นชื่อที่น่าสนใจหลากหลายด้าน และมีโบราณสถานที่มีเอกลักษณ์แถบจะทุกที่ทุกวัด สามารถนำจุดเด่นแต่ละสถานที่มาออกแบบและพัฒนา ให้เกิดลวดลายใหม่ๆ อย่างเช่น เจดีย์วัดประยูร ที่สามารถนำเอกลักษณ์ด้านยอดเจดีย์วัดมาประยุกต์ออกแบบลวดลายและสร้างเป็นของที่ระลึก แถมตัวยอดเจดีย์ยังได้รับรางวัลจากองค์กรสหประชาชาติยูเนสโก้ ถัดมาเป็นวัดแบบจีน คือ ศาลเจ้าเกียนอันเกงที่มีเอกลักษณ์ด้านการแกะสลักไม้เล่าเรื่องราวและมีอายุนานกว่า100ปี (ศรันยา เสี่ยงอารมณ์,2556) การออกแบบอุตสาหกรรมเพื่อชุมชน กรณีศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนกุฎีจีน โดยผู้วิจัยคิดเห็นว่าสามารถนำจุดเด่นต่างๆพวกนี้นำมาสร้างเป็นของที่ระลึก มากกว่าจะใช้ภาพสัตว์เป็นตัวเล่าเรื่องผ่านของที่ระลึก ถ้ามองจากฝั่งปากคลองตลาดจะเห็นโบสถ์ซางตราครู้สที่เป็นจุดเด่น และวัดกัลยาณมิตรที่มีวิหารที่ใหญ่ที่สุดในฝั่งกรุงธนบุรี โดยทุกอย่างล้วนมีเรื่องเล่าจากสายน้ำ ผ่านตัวสถาปัตยกรรม วัด โบสถ์ ที่เป็นจุดศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนกุฎีจีนตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การออกแบบและพัฒนาของที่ระลึกชุมชนกุฎีจีนโดยใช้ลวดลายจากสถาปัตยกรรมชุมชนกุฎีจีนมีจุดเด่นที่แสดงถึงการผสมผสานวัฒนธรรมโดยสามารถมองเห็นได้ผ่านงานศิลปะลวดลายที่แตกต่างจากชุมชนอื่น ผู้วิจัยค้นพบจากการเดินทางท่องเที่ยวลัดเลาะในชุมชนกุฎีจีนสามารถเห็นงาน Street art ที่เกิดขึ้นมาใหม่ และมีงานจิตรกรรมตามกำแพงวัด ที่มีการผสมผสานและเกิดเป็นแนวงานศิลปะร่วมสมัยที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนกุฎีจีน ซึ่งสื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนี้ได้อย่างชัดเจน

การหาลวดลายอื่นภายในสถาปัตยกรรมชุมชนกุฎีจีนมาออกแบบเป็นลวดลายใหม่ๆ นอกเหนือจากงานออกแบบที่เป็นโครงสร้างสถาปัตยกรรม และหาจุดเด่นแค่บางจุดในสถานที่เช่น งานจิตกรรม ประติมากรรม งานแกะสลักไม้ นำมาศึกษาและประยุกต์ให้เกิดงานออกแบบที่แปลกใหม่ เช่นนำมาออกแบบลวดลายผ้า

เอกสารอ้างอิง

กษมา เกาไศยานนท์.(2539). 80 ปี วัดซางตาครู้ส. กรุงเทพฯ: เอทีพริ้นท์ติ้ง

กองบรรณาธิการศิลปวัฒนธรรม. (2566). *จิตรกรรมวัดกัลยาณมิตร เล่าคดี "ลักเด็ก"สมัย ร.3. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.(2560). เที่ยวชุมชนกุฎีจีนย้อนเวลา เยือนย่านหลากวัฒนธรรม.* สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2565. สืบค้นได้จาก https://thai.tourismthailand.org/Articles/เที่ยวชุมชนกุฎีจีน-ย้อนเวลา-เยือนย่านหลากวัฒนธรรม

คณะกรรมาธิการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ.(2561).*การขับเคลื่อนพัฒนาชุมชนย่านกะดีจีนสู่ความยังยืน* .กรุงเทพมหานคร.

จิราภรณ์ มาตังคะ.(2550).ศาสนศิลป์ของศาสนสถานริมฝั่งน้ำกรณีศึกษาชุมชนธนบุรี กรุงเทพฯ: พิศิษฐ์การพิมพ์

จุฬาลักษณ์ จารุจุฑารัตน์ และวงศ์ทอง เขียนวงศ์. (2560). *การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ขนมฝรั่งกุฎีจีนด้วยการประยุกต์เอกลักษณ์ ของชุมชนแขวงกัลยาณ์ เขตธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร :* วารสารสารสนเทศ ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม -มิถุนายน 2560)

ชัชพงศ์ ตั้งมณี และ ณัฐพล อัสสะรัตน์. (2539).*บุคลิกของแบบอักษรไทยบนจอแสดงผล : การบูรณาการแนวคิดของเทคโนโลยีสารสนเทศและบุคลิกแบรนด์.* จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ ปีที่ 39 ฉบับ 153 กรกฎาคม-กันยายน

ปัทมา กระแสเสวตร, จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง และอุดมศักดิ์ สาริบุตร . (2558).*การออกแบบของที่ระลึกพระราชวังสนามจันทร์ เชิงสถาปัตยกรรม.* สาขาศิลปะสถาปัตยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พระพรหมบัณฑิต. (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2557).*รูปแบบแห่งความสมานฉันท์ที่กลมกลืนบนแผ่นดินไทย.* คมชัดลึกออนไลน์ ฉบับวันที่ 23 เมษายน 2557

ศรันยา เสี่ยงอารมณ์. (2556). *การออกแบบอุตสาหกรรมเพื่อชุมชน : กรณีศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนกุฎีจีน.* คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อมรา พงศาพิชญ์. (2543). *ความหลากหลายทางวัฒนธรรม(วิธีวิทยาและบทบาทในประชาสังคม.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรวรรณ หงส์ประชา. (2559). *ศึกษาหลักการอยู่ร่วมกันของชุมชนที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม ชุมชนวัดกัลยาณมิตร ชุมชนกุฎีจีน ชุมชนกุฎีขาว เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร* : บัญฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อุดร หลักทอง. (2558). *แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนพหุวัฒนธรรม :* คณะสังคมศาสตร์และมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

Kasama Kaosaiyanon.(1996). 80 years Wat Santa Kru Sor. Bangkok: AT Printing

Art and Culture Editorial Office. (2023). Paintings at Kalayanamit Temple, telling the case of "child abduction" during the reign of King Rama III.

Tourism Authority of Thailand. (2017). Traveling to the Kudi Chin community: going back in time to visit the multicultural area. Retrieved on March 20, 2022. Accessed from https://thai.tourismthailand.org/Articles/เที่ยวชุมชนกุฎีจีน-ย้อนเวลา-เยือนย่านหลากวัฒนธรรม

Commission on Religion, Arts, Culture and Tourism The National Legislative Assembly. (2018). *Propelling community development in Kadi Chin area towards sustainability.* .Bangkok.

Jiraporn Matangka (2007). *Religious Arts of Religious Places by the River: A Case Study of Thonburi Community*. Bangkok: Phisit Printing

JulalakJarujutarat VongthongKienvong. (2017). *The Development of Kanom Farang Kudeejeen Packagingby Applying with Community Identity of Kanlaya Sub-district Thonburi District Bangkok.* Information Journal, 16(1) (January - June 2017) pp. 78-85

Chatpong Tangmanee Nuttapol Assarut. (1996). *Onscreen Thai Font Personality: An Integration of Information Technology and Brand Personality Concepts.* Chulalongkorn Business Review, 39(153), July-September

Pattama Krasesawet Chaturong Louhapensang and Udomsak Saribut. (2015). *Study and development of prototype souvenirs and packaging for architectural attraction, Sanam Chandra palace, Nakhon Pathom province*. Journal of Art and Architecture, Naresuan University, 6(2), July - December 2015

Brahma Pandit. (Prayoon Dhammacitto). (2014).*Harmonious forms of harmony on earth.Thai.* Kom Chad Luek Online. April 23, 2014.

Saranya Siangarom. (2013**).** *Industrial Design for Community: The Case Study of Tourism Promotion for Kudeejeen*. Faculty of Architecture, Chulalongkorn University